

ВПЛИВ МОТИВАЦІЇ НА УСПІШНІСТЬ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У даній статті розглянута проблема мотивації навчання іноземних студентів, зокрема мотивації навчання природничо-математичних дисциплін. Проаналізовано сутність мотивації іноземних студентів, що розглядається в якості умови, що сприяє адаптаційному процесу навчання та підвищенню якості засвоєння іноземними студентами природничо-математичних знань. Розглянуто значення зовнішньої та внутрішньої мотивації іноземних студентів. Визначені умови позитивної мотивації в навчальній діяльності студентів-іноземців при вивченні природничо-математичних дисциплін.

Ключові слова: мотивації навчання, іноземні студенти, вивчення природничо-математичних дисциплін.

Зінонос Н. Влияние мотивации на успеваемость и результаты обучения иностранных студентов при изучении естественно-математических дисциплин.

В данной статье рассмотрена проблема мотивации обучения иностранных студентов, в том числе мотивации обучения естественно-математическим дисциплинам. Проанализированы сущность мотивации иностранных студентов, которая рассматривается в качестве условия, что способствует адаптационном процесса обучения и повышению качества усвоения иностранными студентами естественно-математических знаний. Рассмотрено значение внешней и внутренней мотивации иностранных студентов. Определены условия положительной мотивации в учебной деятельности студентов-иностранцев при изучении естественно-математических дисциплин.

Ключевые слова: мотивации обучения, иностранные студенты, изучения естественно-математических дисциплин.

Міжнародний характер сучасної освіти виражається в зростанні академічної мобільності студентів, в збільшенні числа іноземних студентів в світі. Міністерство освіти працює над планом інтернаціоналізації вищої освіти в Україні. У зв'язку з цим, кажучи про іноземних студентів в українських вузах, слід говорити про їх адаптацію, як в контексті міжособистісних відносин і культурних норм, так і в контексті освітнього процесу. Процес адаптації

студентів-іноземців до навчання в Україні включає в себе безліч аспектів: пристосування до нової соціокультурному середовищі, пристосування до нових кліматичних умов, часу, до нової освітньої системи, до нової мови спілкування, до інтернаціонального характеру навчальних груп, пристосування до культури нової країни. Оскільки головною метою приїзду студентів-іноземців до нашої країни є отримання вищої освіти, то одним з ресурсів оптимізації навчання іноземних студентів є мотивація навчання. Мотивація навчання іноземних студентів має динамічні відмінності від мотивації навчання українських студентів тому, що пов'язана з процесом соціокультурної адаптації.

Важливість мотивації для навчальної діяльності, її ефективності і якості кінцевого результату, досліджувалася у роботах багатьох науковців (Є. Бондаревська, Л. Виготський, О. Леонтьєв, А. Маркова, А. Маслоу, С. Рубінштейн, Х. Хекхаузен (Heinz Heckhausen) та ін.). Проблема студентської мотивації у ВНЗ ґрунтовно досліджено у Т. Ільїної, А. Реан, В. Якуніна вивчали види мотивів учбової діяльності студентів. Проте залишаються недостатньо висвітленими питання мотивації вивчення іноземними студентами природничо-математичних дисциплін.

Мета статті – показати що актуалізація ціннісно-сислової основи навчання природничо-математичних дисциплін та актуалізація саморозвитку студента-іноземця дозволяє активізувати мотивацію навчальної діяльності.

Зазвичай під мотивом розуміють усвідомлену потребу в дії, пов'язану із задоволенням певної потреби особистості. Так, Є. Бондаревська, досліджуючи значення мотивів у формуванні пізнавальної діяльності, наголошує, що «мотиви визначають рівень активності і напруженості пізнавальної діяльності людини, впливають на результати мисленнєвої активності, на повноту, міцність, правильність і характер способу діяльності» [1, с. 11].

Погоджуємося й з думкою переважної більшості дослідників, що мотивація – це емоційний стан, пов'язаний з позитивом і підйомом, процес спонукання себе до діяльності для досягнення особистих цілей. Пізнавальними вважають мотиви, які становлять основу навчально-пізнавальної діяльності. До позитивних пізнавальних мотивів відносять: інтерес до навчання, допитливість, зацікавленість, задоволення від розв'язування навчальних задач, прагнення

розширити власний світогляд, потребу в розумовій діяльності, бажання оволодіти майбутньою професією, усвідомлення її значущості.

Сукупність позитивних мотивів становить мотивацію будь-якої діяльності. Під мотивацією розуміють сукупність спонукальних потреб, що визначають спрямованість активності особистості. Науковці розрізняють внутрішню мотивацію, яка базується на пізнавальній активності, позитивних емоціях, цікавості, допитливості, і зовнішню мотивацію, підкріплену зовнішніми стимулами (гарна оцінка, повага друзів, бажання бути першим у навчанні тощо).

Позитивну мотивацію стимулюють і закріплюють навчально-пізнавальні задачі, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю, нестандартні навчальні задачі, що активізують мислення і сприяють більш глибокому і усвідомленому засвоєнню знань.

Позитивна мотивація виступає основою пізнавального інтересу і пізнавальних потреб студентів. Б. Гершунський зазначав, що пізнавальний інтерес це глибинний внутрішній мотив, заснований на властивій людині від народження пізнавальній потребі. Він не є чимось зовнішнім, додатковим щодо учіння. Наявність інтересу є однією з умов успішності перебігу навчального процесу і свідчить про його правильну організацію [2].

Пізнавальний інтерес студента-іноземця проявляється в його прагненні до пізнання навколишнього світу, спробі пояснення природних явищ і процесів новою мовою навчання, намаганні оволодіти певними видами діяльності. Інтерес активізує психічну діяльність, забезпечує високий рівень працездатності, сконцентрованості учасників освітнього процесу. Розвиток мотивації навчання в іноземних студентів буде більш ефективним, якщо з ними здійснювати цілеспрямовану роботу щодо актуалізації цінності вищої освіти і суб'єктивації їх навчальної діяльності. Пізнавальний інтерес активізує ціннісно-смыслову основу навчання природничо-математичних дисциплін та сприяє саморозвитку іноземного студента.

Позитивна мотивація і стійкий пізнавальний інтерес мають місце в навчальній діяльності студентів-іноземців при вивченні природничо-математичних дисциплін, якщо:

– навчальний матеріал подається послідовно, невеликими змістовими блоками, що має суттєве значення для дидактичної адаптації суб'єктів освітнього процесу;

– індивідуально-групова діяльність проектується через спільне обговорення, обмін думками задля того, щоб навчальна робота кожного студента набувала змісту в контексті діяльності всієї групи;

– раціонально використовуються засоби інтелектуального й емоційного стимулювання студентів, їх зацікавленості, що сприяє усвідомленню особистісної цінності виконуваної діяльності;

– проектується дослідницька й експериментальна діяльність студентів-іноземців завдяки поєднанню традиційних та інноваційних технологій навчання.

На кожному етапі навчання різні мотиви спонукають студента-іноземця до засвоєння природничо-математичних знань. Мотиви переплітаються один з одним, переходять один в інший, об'єднуються; крім того, співвідношення мотивів змінюється в залежності від етапу навчання іноземного студента у вітчизняному університеті. Мотив дозволяє йому реалізовувати ті потреби та цінності, які він мав на даному етапі. З урахуванням специфіки організації навчального процесу на підготовчих відділеннях у іноземних студентів на початку навчання панівне значення мають внутрішні мотиви вчення, навчальні мотиви, пізнавальні мотиви, мотиви придбання природничо-математичних знань новою мовою, порівняно з їхнім подальшим навчанням в університеті.

До внутрішніх мотивів вчення іноземних студентів відносять інтерес до самого процесу навчання новою мовою і його результату, прагнення розвинути якісь нові вміння та якості, а до зовнішніх мотивів належать: тиск з боку родичів та обов'язок перед країною з якої приїхали на навчання.

Аналіз відмінностей в мотивації навчання в зв'язку з мотивом вступу до вузу дозволив встановити, що, іноземні студенти, які приїхали до університету за порадою близьких мають менш високу значущість мотивів досягнення і отримання знань, а також гірше адаптуються в навчальній групі, ніж студенти, що приїхали до вузу за мотивами отримання якісної освіти та низької вартості навчання.

Мотивація навчальної діяльності студентів-іноземців забезпечує результативність адаптаційного процесу навчання та підвищення

якості засвоєння іноземними студентами природничо-математичних знань через:

– структурування навчального змісту природничо-математичних дисциплін, який моделюється в певній системі, послідовності, що відповідає логіці навчального предмету з опорою на знання, уміння та навички отримані в країні попереднього навчання;

– навчальний матеріал, що структурується на основі принципу генералізації в порядку зростання ступеня складності і з урахуванням характеру мисленнєвої діяльності студентів, з поступовим переходом від білінгвального навчання до навчання нерідною мовою;

– спрямування навчального процесу на підготовчому відділенні на формування у студентів-іноземців мовної компетентності: предметної мови дисциплін природничо-математичного циклу, професійної мови майбутньої спеціальності на рівні швидкого читання текстових відомостей, аудіювання, конспектування лекцій, аналізу та розв'язування навчально-пізнавальних задач;

– використання задля ефективності процесу адаптації опори на міжпредметні зв'язки і міждисциплінарні знання студентів;

– організацію вивчення природничо-математичних дисциплін, яка передбачає активну пізнавальну діяльність студентів, систематичну підготовчу роботу до кожного заняття, мислення і творчості, нестандартних дій у досягненні прогнозованих дидактичних цілей;

– методи та технології навчання, відбір яких визначається доцільністю навчального процесу, різноманіттям видів пізнавальної діяльності, педагогічною взаємодією, співпрацею викладачів і студентів.

Усе вище наведене дозволяє стверджувати, що динаміка мотивації навчання в іноземних студентів зв'язано з динамікою соціокультурної адаптації і якість природничо-математичних знань студентів, ефективність їх адаптації в процесі вивчення цих дисциплін на підготовчому відділенні можуть бути забезпечені тільки в умовах відповідним чином організованого та керованого навчального процесу.

Література

1. Бондаревская Е. В. Прогностическая роль концепции личностно-ориентированного образования в развитии целостной педагогической теории : Идеи личност.-ориентир. образования как прообраз пед. культуры

XXI в. / Е. В. Бондаревская // Известия Южного отделения Российской академии образования. – Ростов–на–Дону, 1999. – Вып. 1. – С. 3–11. **2. Гершунский Б. С.** Концепция самореализации личности в системе обоснования ценностей и целей образования / Б. С. Гершунский // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 3–7. **3. Занюк С. С.** Психологія мотивації : [навч. посіб.] / С. С. Занюк. – Київ : Либідь, 2002. – 304 с. **4. Ильин Е. П.** Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – Санкт–Петербург : Питер, 2003. – 512 с. **5. Чаусова Т. В.** Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Т. В. Чаусова. – Київ, 2004. – 20 с.

SUMMARY

Zinonos N. The impact of motivation on foreign student's academic achievement and learning outcomes in sciences and mathematics.

Ukraine educational institutions are increasingly feeling the pressure to become more internationalized. With the process of rapid globalization of businesses and cultures, education is also not restricted to national boundaries. It is a challenging stage that institutions when not only have to improve their academic quality, but also their internationalization. A foreign student population is a valuable part of education field since it is one of the factors that contributes to the higher education development. This study presents an investigation of motivation factors that play an important role in foreign students' adaptation to the study of sciences and mathematics at the university.

This paper examines foreign students' motivation for studying at higher education institutions in Ukraine. The motivation factors that influence foreign students' decision-making process are multifaceted because it is a combination of push and pull factors encouraging students to study abroad and, then, attracting students to a destination.

Regardless of the students' first language, it is imperative that educators support students' legitimate resources in order to motivate them to build their competence, increase their confidence to communicate mathematically, and build a positive disposition toward sciences and mathematics.

In the present paper, motivation is defined as a potential to direct behavior. This research examined how motivation (perceived control, intrinsic motivation, and extrinsic motivation), cognitive learning strategies (deep and surface strategies), and intelligence jointly predict long-term growth in students' sciences and mathematics achievement.

This paper finds that education in the based on intrinsic and extrinsic motivation, which can be used to adapt foreign students to the didactic requirements of sciences and mathematics.

The proposed theoretical framework as an analytical tool is useful in describing the students' goals and changes in goals in details. It could also contribute to increased insight into relations between different aspects of instructional designs and the students' motivation for learning sciences and mathematics.

Key words: motivation, foreign students, sciences and mathematics, intrinsic and extrinsic motivation.

УДК 378.147:37.011.3-051

Вікторія Іванова

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВУ СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті розглянуто проблему розвитку педагогічної творчості майбутніх учителів у системі професійної підготовки. Автор статті приходиться до висновку, що завдання вищої педагогічної школи полягає в тому, щоб навчання зробити творчим процесом, що, зі свого боку, стимулює становлення творчої індивідуальності майбутніх учителів. Ці два процеси тісно пов'язані між собою й взаємообумовлені, оскільки творча особистість визначає характер педагогічної діяльності. Автором обґрунтовуються оптимальні умови формування творчого саморозвитку майбутнього вчителя.

Ключові слова: творчість, творча особистість, майбутній учитель, педагогічна творчість, творчі здібності, професійне становлення майбутнього вчителя, творчий стиль діяльності, умови формування творчої особистості.

Иванова В. Развитие педагогического творчества будущих учителей в системе профессиональной подготовки.

В статье рассматривается проблема развития педагогического творчества будущих учителей в системе профессиональной подготовки. Автор статьи приходит к выводу, что задача высшей педагогической школы состоит в том, чтобы обучение сделать творческим процессом, что, в свою очередь, стимулирует становление творческой индивидуальности будущих учителей. Эти два процесса тесно взаимообусловлены и взаимосвязаны между собой, потому что творческая личность определяет характер педагогической деятельности. Автором обосновываются оптимальные условия формирования творческого саморазвития будущего учителя.

Ключевые слова: творчество, творческая личность, будущий учитель, педагогическое творчество, творческие способности, профессиональное становление будущего учителя, творческий стиль деятельности, условия формирования творческой личности.